

דצמבר 2018, טבת תשע"ס

פרויקט צילום מיוחד
לציון 85 שנים לייסוד הארגון

**פרויקט צילום מיוחד לציון 85 שנים
לייסוד הארגון "פסגות כרמל"**

צילום: דניאל צ'צ'יק

דברים שרציתי לומר

מאת מיכה לימור

אתם מחזיקים בידיכם "קהילתון" שונה מכל גיליון כתב־עת של קהילתנו שבו אחזתם או שאותו ראיתם בעבר.

לציון 85 שנים לייסודו של ארגון עולי מרכז אירופה בחיפה (ובשמו העדכני "פסגות כרמל") החלטנו להיחלץ משפת המלים ולספר את סיפורנו בלשון הצילומים האמנותיים. לשם כך גייסנו צלם אמן (דניאל צ'צ'יק – צלם עיתון "הארץ") שאומנותו הפקת ספרי אמנות. ביקשנוהו להנציח את חיי היום־יום והדמויות בעולם בתי ההורים שלנו, ברשת המפוארת שמכילה חמישה בתי הורים ובתי דור מוגן. אל הצילומים המיוחדים בחוברת אמנותית ומיוחדת זאת צירפנו טקסטים בודדים המפיקים מידע מעודכן על אודות הארגון.

קהילת יוצאי מרחב התרבות הגרמנית (גרמניה, אוסטריה, צ'כיה, הונגריה ורומניה) טיפחה, מראשית עלייתה ארצה (העלייה החמישית החל ב-1933) כתבי־עת שנתנו ביטוי לאינטלקטואלים שבקרב העולים ולפעילי ושלחי הציבור עד לשנים האחרונות נתנו כתבי העת לסוגיהם ומקומותיהם השונים בארץ מקום לכתבות ומאמרים בגרמנית לצד העברית. אולם בנקוף השנים ועם חילופי הדורות הסתלקו בדרך הטבע חברי ארגון הקוראים כמעט באורח בלעדי גרמנית והתרבו קוראי העברית. גם שמות כתבי העת עברו עברית־זציה. במישור הארצי החליף ה"יקינתון" את ה"מיטיילונגסבלאט" ובמישור החיפאי/צפוני החליף ה"קהילתון" את ה"היים־אכספרס".

ה"היים־אכספרס" נוסד בראשית שנות ה-80 של המאה הקודמת ככלי ביטוי של דיירי בתי ההורים. המייסדות היו נשים, תאה יעקובסון ונורה שלייסר ואליהן הצטרף ד"ר זאב נוימן. לימים התרחב כתב

העת ובעשורים האחרונים ערכוהו ותיקי הארגון ד"ר אלפרד ווקס ז"ל ולאחריו הרברט בטלהיים יבל"א, החבר במערכת עד היום. עם היבחרי לעורך כתב העת ביקשתי מהמו"ל, הוועד המנהל של הארגון, להמיר את שמו של הביטאון לעברית. כך נהגתי כאשר מוניתי לעורך ה"מיטיילונגסבלאט" הכלל־ארצי, בראשית שנות האלפיים. אז בחרנו עמיתיי ואני בשם "יקינתון". וכך הפך ב-2014 ה"היים־אכספרס" היקי, הוותיק והאהוב על קוראיו, ל"קהילתון" העדכני, שכולו עברית ומופץ בקהילה כולה וגם מחוץ לה. כיום הוא מוכר על ידי בית הספרים הלאומי בירושלים ככתב עת בעל ערך היסטורי ותרבותי שיש לאוספו ולשמרו בבית הספרים, באוניברסיטת חיפה ובמוסדות אקדמיים אחרים. הוא מופץ אליכם, מאות חברי הארגון היקרים, למען שימור המורשת היקית בחיפה ומתן ביטוי לקהילה המתחדשת.

עיון מהנה.

קהילתון

כתב־עת לענייני חברה, תרבות והיסטוריה

מו"ל: ארגון "פסגות כרמל" (ארגון עולי מרכז אירופה ס. חיפה)

עורך: מיכה לימור micha.kehilaton@beit-horim.org.il

מערכת: הרברט בטלהיים, איילת טליביתן, מיכאל מאיר־ברודניץ, בתשבע וייס, אילנה זבירין, רות חשמונאי, רעיה טילינגר, עדנה מרקוביץ, רפי סיאנו, פיה פודושין, מרים שטיין־גרוסמן

עיצוב הספר ועריכה גרפית: RRNR studio

הארגון וחזונו

מאת בני זוסמן

יו"ר ארגון "פסקאות פקמל"

רשת בתי ההורים של ארגון "פסקאות פקמל" פועלת כמבנה יעיל, יציב ואיתן, מבחינה ניהולית, כלכלית, חברתית ותעסוקתית. יחד עם זאת חוזרת וטורדת אותנו, חברי המנהיגות, שאלת עתידו וחזונו של הארגון. האם עלינו להסתפק בקיומנו כרשת מצליחה מאד של בתי דיור מוגן או לעמול גם על פיתוח זהותנו כקהילה המהווה התכנסות חברתית ותרבותית.

בשלהי 2018 חברים בארגון כאלף חברות וחברים, רובם ככולם בוגרים מעל גיל 60, רובם ככולם מתגוררים בשכונות שעל רכס הכרמל. רק מיעוט, כ-120 חברות וחברים, משתתפים בפעילויות המתקיימות במועדון (רחוב מוריה 55). מיעוט קטן אך איכותי פועל בהתנדבות למען קשרי חברה הניתנים עלידי הארגון. רוב גדול נוכח באירועים תרבותיים, במופעים, בטיולים ובהרצאות המאורגנים ומופקים, חדשות לבקרים עלידי צוות הקהילה (בניהולה של בתשבע וייס). התכנסותנו החגיגית הערב (10.12.2018) לציון 85 שנים לייסודו של הארגון בחיפה ו-80 שנה להקמתו של בית האבות הראשון בשכונת אחוזה שעל הכרמל ("ראשוני כרמל") הינה דוגמא מובהקת לייצוג הערכי, התרבותי והנוסטלגי שאנו מנסים להנחיל.

ב-85 שנות קיומו של הארגון הקמנו 5 בתים יוקרתיים ומבוקשים, מועדון חברים פעיל, ובשנים האחרונות, בהשראת המציאות המשתנה וחזון הארגון, פרויקט שירות לבתים בקהילה הקרוי "דיור מושלם" (בניהול לאה שליכר). במסגרת פרויקט חדשני זה בנינו מסגרת איכותית ומגוונת לחברות וחברי הארגון המבקרים להישאר בבתיהם הפרטיים עליפני המעבר לדיור המוגן. שירותי הדיור המוגן מגיעים אל החבר בביתו. עד למועד זה הצטרפו עשרות חברות וחברים כמוניים ב"דיור מושלם". זהו אם כן החזון: לפתח את

פעילותנו בקרב הקהילה התוססת של הצאצאים למייסדי הארגון ותושבי חיפה והצפון המזדהים עם הערכים החברתיים של המייסדים. הארגון התנזר מראשית דרכו מהזדהות פוליטית-מפלגתית וכך ימשיך גם בעתיד. הוא עסק בתחילת דרכו במציאת קורת גג ומקום עבודה לעולים ובהמשך עמל על שמירת המורשת היקית והנחלת ערכיה הכוללים ערכות הדדית, טוהר מידות, ליברליות והומניות. אין ארגון מתנדבים חברתי הדומה לארגוננו ששרד תקופה ממושכת שכזו וממשיך לפעול גם כיום. חזון הארגון הינו להמשיך לפעול לחדשנות ולתת מענה לאתגרים ולצרכים הדמוגרפיים ולתמיכה בקהילות וותיקות וחדשות. עליפי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה חיים בישראל כ-260,000 בוגרים מעל גיל 80 (נכון לשלהי 2017). הצפי לשנת 2020 הינו כ-300,000. הארגון שלנו שעוסק גם בנושא הזקנה, חייב להכשיר את עצמו להתמודדות עם אתגרים אלה. ואכן כך אנו עושים. אנו מקיימים שיתופי פעולה עם אוניברסיטת חיפה בחוגים לגרונטולוגיה ועם הקליניקה למשפט. חלק מתשומות המחקרים ייושמו בארגוננו. כבר עתה אנו בודקים, יוצרים ומיישמים טכנולוגיות חדשות ברשת בתי הדיור המוגן שלנו ובבתי הקהילה במטרה להקל ולשפר את חייהם של האוכלוסיות הרלוונטיות.

ברצוני לברך אתכם, קוראים חשובים, בבריאות טובה, אריכות חיים ואיכות חיים.

הארגון ואני

מאת הרברט בטלהיים
מגרמנית: מרים שטיין־גרוסמן

כאשר ביקשתי לבחור שם למאמר נתקלתי בבעיה. תחילה רציתי לכתוב "אני והארגון", שכן הארגון צעיר ממני, "רק" בן 80 ואילו אני, בן 97. אלא שאז נזכרתי במה שנהגה אמי תמיד לומר: "רק חמור קופץ בראש". גם 80 הוא גיל יפה. על־כן אני שם את הארגון בראש, לפני. הארגון ואני.

הקשר שלי עם הארגון (ארגון "פסגות כרמל" – בעבר "ארגון עולי מרכז־אירופה ס.חיפה") החל כאשר שמו היה עדיין "התאחדות עולי גרמניה ועולי אוסטריה". לפניי מונח מסמך מ-10 בפברואר 1939 הנוגע לאחי. אחי הקדים אותי בעלייה לפלשתינה ובמסמך ההיסטורי שברשותי נאמר: "על סמך המסמכים שקיבלנו, נקט מר הנס בטלהיים (הוא אחי) מחיפה בכל הצעדים הנדרשים עליידי ממשלת המנדט הבריטי, כדי לקבל אשרת כניסה ושהייה בפלשתינה לאביו (אבינו), מר ריכרד בטלהיים מרחוב דיטריכשטיינג 5, וינה 9 (Wien IX, Dietrichsteing 5), אוסטריה". על החתום: ביברן, ואישור של הקונסול הגרמני בפלשתינה עם חותמת צלב הקרס.

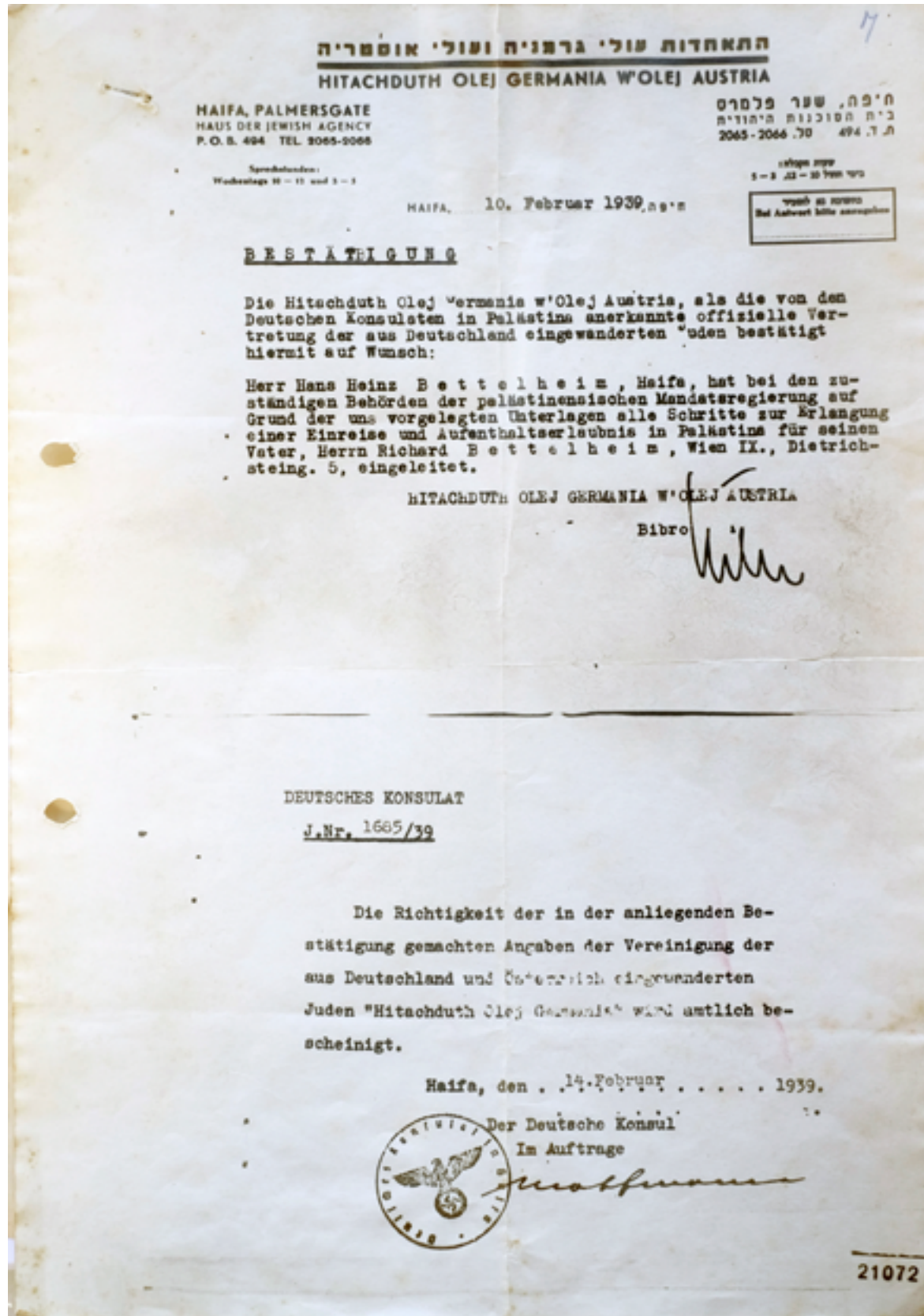
ואכן, שבועות אחדים לאחר מכן, ב-7 ביוני 1939 אישרה ההתאחדות שלנו, התאחדות עולי גרמניה ואוסטריה את ההפקדה של אחי ושלי (אני הגעתי לפלשתינה חודשים אחדים קודם לכן) עבור הורינו: "אנו מאשרים שהופקד סכום של יותר מ-1000 לירות פלשתיניות עבור אדון וגברת בטלהיים (הורינו) לשהות חופשית ובלעדית בפלשתינה". האישור הנכסף הזה היווה למעשה את החוויה הראשונה שלי מנכונותו וכוחו של ארגוננו להגיש עזרה גורלית לחבריו. הוסבר לנו ש"סרטיפיקטים לקפיטליסטים" (אשרות כניסה ושהייה לארץ־ישראל) מטופלים

לפני כולם. כ"קפיטליסטים" הוגדרו יהודים מגרמניה או אוסטריה שביקשו לעלות ושהיה בידם ובכוחם להגיע עם לפחות אלף לירות פלשתיניות (שכמוהן כלירות אנגליות, סטרלינג) כדי להבטיח שלא יפלו לנטל כלכלי על ממשלת המנדט הבריטי. שאלתי, כמובן, איך אנחנו, הבנים הצעירים, סטודנטים החיים בארץ ממלגה חודשית של 2.5 לירות פלשתיניות, היינו מסוגלים להפקיד סכום כזה. אחת הפקידות בהתאחדות הסבירה לי שבהמלצת ובתמיכת ההתאחדות, היו בנקים שהיו מוכנים לאשר לנו הלוואה כזאת תמורת תשלומים חודשיים. כך יכלו הורינו להינצל ולהגיע וכך יכולנו להמשיך בחיינו המשפחתיים.

בסופו של דבר הוריי לא הגיעו לפלשתינה כ"קפיטליסטים" אלא על אחת האניות שהשתייכו לאניות ההעפלה הבלתי חוקיות, אניית הפליטים "הילֶדֶה". זה היה כבר אחרי פרוץ מלחמת העולם (1.9.1939). כיוון שלא היה כבר דואר ישיר מווינה, הודיע דודנו מציריך, שווייץ, שהוריי עזבו את וינה עם אחד ה"טרנספורטים" לכיוון הים השחור.

בזמנו לא ידענו את שם האנייה שאליה חתרו הורינו להגיע. "הילדה" הייתה אניית־משא להובלת בהמות בת 792 טון, שנבנתה במאה הקודמת, ב-1884. עכשיו הועמסו על סיפונה יותר מ-700 פליטים. אנו לא ידענו אם ההורים הגיעו בסופו

של דבר לנמל המוצא של ההפלגה בים השחור. ממשרד ההתאחדות (הארגון) הודיעו לנו שרשימת הפליטים הנמצאים על האנייה תימצא בידי המנהל האנגלי כאשר האנייה תגיע לחיפה. ואכן, בסוף ינואר 1940 הודיעו לנו אנשי הארגון שהאנגלים השתלטו על האנייה, הכניסו אותה לנמל חיפה, ועל סיפונה מצויים גם ריכרד וסטפני בטלהיים מווינה. למרבה מזלם לא גורשו אלא נשלחו למחנה מעצר של פליטים בלתי לגאליים בעתלית.

מאז ועד היום אני קשור לארגון. הארגון עזר לנו במהלך ארבעת החודשים שבהם הוחזקו הוריי בעתלית ולאחר מכן במציאת דירה בחיפה, ברחוב ארלוזורוב 48. הדירה הייתה שייכת לאחד מחברי הארגון (משפחת גביטש, הבן פטר מיכאל פעיל עד היום בארגון). הארגון עזר אז להוריי בכל בעיה שהתעוררה, ואלו לא היו מעטות!

ב-1942 הייתי אחד מנציגי הארגון למפלגה פוליטית חדשה בשם "עלייה החדשה" שנוסדה בחיפה. המפלגה אמורה הייתה לייצג את ה"ימין" של העולים היקים. הייתי במקום השלישי ברשימת "עלייה חדשה עובדת", בבחירות להסתדרות ב-1944, אבל קיבלנו רק שני מנדטים. השתתפתי, אחד מני רבים, בוויכוח הכללי-ארצי על הצטרפות למפלגה הפרוגרסיבית או למפא"י שרצתה למנוע

זאת. נפגשנו אז מדי שבוע כדי לשמוע, לשאת דברים ולהשתתף בוויכוחים וכתבנו מכתב לפנחס רוזן וגאורג לנדאוור (ראשי המפלגה החדשה), לא להרוס את המפלגה. מאוחר יותר הייתה אשתי (מרים ז"ל) אחת מחברות הנהלת הארגון בבית ההורים הראשון שהוקם על-ידי הארגון, "ראשוני-כרמל", ברחוב מאפו, בשכונת אחוזה. באירועים שארגנה שם גברת אינה דימון מדי חודש במוצאי שבת, ערכנו, אשתי ואני, חידון.

הקשר שלי עם הארגון אף התהדק, כאשר השתקעו והתגוררו תחילה חמותי ואחר כך אבי באותו בית הורים ראשון. הייתי אסיר תודה עד מאוד כאשר הנהלת הארגון אישרה לאבי לגור מחוץ לבית ההורים ויחד עם זאת לקבל את כל שירותי הבית. אבי סירב לחלוק חדר עם שותף בבית ההורים ולא היה שם אז חדר ליחיד. לכן, היה מובן מאליו שרעייתי ז"ל ואני נגור משנת 2001 בבית ההורים השני של הארגון "פסגת אחוזה" שברחוב סיני, אף הוא בשכונת אחוזה.

מיותר לפרט כאן, לכמה עזרה, השגחה, טיפול, דאגה והבנה זכיתי במשך השנים, ועד כמה אני מאושה שניתן לי לתרום כעורך כתב העת של הארגון, ה"היים אקספרס", וכיום חבר מערכת ומשתתף קבוע בממשיכו של ה"אקספרס", ה"קהילתון" וכן בארגון והנחיית ערבי קונצרטים. אני גם גאה מאוד על שנבחרתי ל"יקיר הארגון". בדברי התודה שלי אמרתי: "הארגון נתן לי הרבה יותר מאשר ביכולתי להחזיר". וכך זה עד היום.

המאמר הזה יכול לבטא רק מתי מעט ממה שהארגון והנהלתו הצליחו להגשים במשך שנים רבות, תוך התעדכנות ושמירה על המסורת, שכן, כדברי גוסטב מאלר: "מסורת היא לא שמירת האפר אלא ליבוי האש".

רשת בתי "פסגות כרמל"

מאת חיים ישראלי
מנכ"ל הרשת

בשנת 2018 ציין ארגון "פסגות כרמל" (בעבר "ארגון עולי מרכז-אירופה ס.חיפה") 85 שנים להיווסדו.

במהלך שנות קיומו, למן 1933 הקים ופיתח הארגון רשת בתי הורים בחיפה ובצפון. בית האבות, חלוץ הרשת, התמקם בשנת 1939 בבית קטן ברחוב מאפ"ו בלב שכונת אחוזה בחיפה. ממנו התפתחה לימים הרשת המשגשגת המחזיקה חמישה בתי דיור מוגן, רשת המספקת גם שירותים לחברי קהילת הארגון המתגוררים בבתים ובדירות פרטיות בחיפה ובצפון. ואלה בתי רשת "פסגות כרמל":

"ראשוני כרמל"

רחוב מאפ"ו 7, אחוזה, חיפה

כשמו כן הוא הבית הראשון שהקים הארגון. למעשה בית האבות הראשון שהוקם בפלשתינה/ארץ-ישראל. ה"יקים", מייסדי הארגון בחיפה, מיקמו אותו בשנת 1939 למען הוריהם המזדקנים, בתוך בית דירות קטן ברחוב מאפ"ו. הוא יצין אפוא בשנת 2019 שמונים שנה להיווסדו. הבית צמח, גדל והתרחב במרוצת השנים על פני מגרשים סמוכים ומכיל כיום כ-100 יחידות דיור בנות חדר, חדר וחצי ו-2 חדרים. לצד הבית הקטן, ההתחלתי, נבנו שלושה מבנים חדשים: בית "הרשטריט", בית מיכל" והבנין המרכזי ברחוב מאפ"ו. כמו כן, יש ב"ראשוני כרמל" מחלקה סיעודית במבנה הקרוי "בית ברוך". מיקום הבתים בשכונת אחוזה בקרבת בית החולים "כרמל" ובסמיכות למרכז "חורב", והיכולת המקצועית של הצוות הוותיק הפכו לשם דבר בחיפה. משנת 2016 מנהלת את הבית הגברת צלילה רצין-נוראל.

"פסגת אחוזה"

רחוב סיני 9, אחוזה, חיפה

נבנה לפני כ-20 שנה ובו כ-85 יחידות דיור בנות חדר, חדר וחצי ו-2 חדרים. בבית תתבצע בשנת 2019 עבודת הרחבה. יתוספו יחידות דיור גדולות ושטחים ציבוריים לטובת הדיירים. בבית קיימת מחלקה סיעודית, בית "אלישבע", המונה 27 מיטות ונמצאת במיקום נפלא בתוך גן פורח ובריכת דגים טבעית. את הבית מנהל מראשית 2018 מר איתי גילינסקי שהגיע לרשת "פסגות כרמל" מתחום מקצועות הבריאות. איתי שחלם לעבוד בדיור מוגן הגשים את חלומו ב"פסגת אחוזה". תפיסת עולמו אומרת כי יש לתת לדייר הקשיש מרחב מחייה מטופח ונעים יחד עם האפשרות לבחור ולשמר את עצמאותו. תפיסה זאת משתלבת היטב בחזון של הרשת.

פסגת חן

רחוב בתיחן 40, רמת-חן, חיפה

זהו הבית החדש והעדכני ביותר ברשת "פסגות כרמל". לא מכבר חגג "בר מצווה", 13 שנים להקמתו וחונכתו. בבית כ-115 יחידות דיור בנות 2, 2 וחצי ושלושה חדרים, בריכה, חדר כושר, אולם ארועים ושטחים ציבוריים הפונים לנוף הכרמל, העמק והים התיכון. בבית גם מחלקה סיעודית, "בית נועם", ומחלקה לתשושי נפש, "בית גיל". מחלקה זאת עומדת בפני סגירה בראשית 2019.

במקומה ייבנו יחידות דיור נוספות נוכח הביקוש הרב ורשימת הממתינים האורכה מקרב חברי הקהילה. את הבית מנהלת, מיום חנוכתו הגברת אריאלה חורב. היא עובדת בארגון כ-28 שנים. כיוון שכך הצליחה לתת לו את הצביון והרוח המאפיינים את ערכי הארגון ומסורתו ארוכת השנים. אריאלה חורב מאמינה שלמרות התחרות הקיימת והעתידיה בתחום הדיור המוגן, בית "פסגת חן" עם שמו ההולך לפניו, ימשיך להוביל באזור חיפה והצפון ולהיות אבן שואבת לדיירים ומופת למסירותם של עובדים ומטפלים בארץ כולה.

רעות התשבי

רחוב התשבי 84, מרכז הכרמל, חיפה

הוקם לפני כ-60 שנים. הבית נחשב ל"דיור מוגן בוטיק" המונה כ-50 יחידות דיור בלבד. לאור מיקומו אל מול נוף מרהיב, רכס הכרמל המערבי וחוף הים התיכון, בשכונה שקטה ופסטורלית, הוא

נמנה על אחד המקומות הראשונים עליהם חושבים ותיקי העיר חיפה ערב החלטתם לעבור לדיור מוגן. את הבית מנהלת הגברת אורלי קרמן מזה כ-5 שנים, היא מצביעה על כך שהיות הבית קטן (יחסית) הוא מייצר סוג של אינטימיות ומשפחתיות שבאה לידי ביטוי בפעילויות משותפות שנעשות בקבוצות קטנות יחסית ובאינטראקציה תמידית בין הדיירים לבין הצוות המסור של הבית.

רעות קריית ביאליק

שדרות וייצמן 17, קריית ביאליק

נמצא בתוך שכונת מגורים באזור הוותיק של קריית-ביאליק. המתחם הוקם לפני 55 שנים לטובת חברי הארגון בקריות ובצפון הארץ. במתחם הכמעט כפרי, כ-40 יחידות דיור המתפרשות על פני שטח גדול שרובו טובל בירק ובמדשאות רחבות ידיים. את הבית הזה מנהלת הגברת ענת וולפנפלד מזה כ-4 שנים. היא מעידה על עצמה שעיקר השקעתה מעבר לניהול השוטף הוא בבחירת פעילויות תרבות המתאימות לקהל הדיירים העצמאיים של הבית. חוש האסתטיקה של מנהלת הבית ניכר היטב על פני כל המתחם רחב הידיים.

רשת בתי "פסגות כרמל" יחד עם שני האגפים המרכיבים האחרים של ארגון "פסגות כרמל", 'הקהילה' – קהילת החברים בבתיהם הפרטיים והפרויקט החדשני "דיור מושלם" (ראה פרק "החזון"), מהווים מסד תומך ופעיל שמטרתו לתת לאוכלוסייה הבוגרת והמבוגרת בחיפה ומחוצה לה מענה לצרכים החברתיים והאישיים במציאות משתנה. תפיסתי, כמנכ"ל הארגון בשנים האחרונות, היא שיש לעשות הכול כדי שאיכות החיים של האזרח הוותיק תדביק את קצב הגידול המהיר והמבורך של תוחלת החיים. אנחנו בארגון "פסגות כרמל" (ארגון עולי מרכז-אירופה ס.חיפה) פועלים למען הרחבת מעגלי הקשר בקהילה ועם הקהילה בה אנו פועלים תוך שמירה על כבוד הזולת, על אמינות ועל סטנדרטים גבוהים של מצוינות.

השריפה הגדולה

מאת פרופ' אמריטוס רחל הרץ לזרוביץ'

ב-16.11.2016 נכנסנו כדיירים חדשים לבית
הדיוור המוגן של ארגוננו "פסגת-חן". שבוע
לאחר מכן, פרצה השריפה הגדולה בחיפה.

לשונות האש הגיעו לפאתי הוואדי שלמרגלות
"פסגת-חן". הייתה זו חוויה קשה ומיוחדת
לעמוד במצב חירום. באותם ימים למדנו לכבד
ולהעריך את הבית החדש שאליו נכנסנו. באותן
שעות קשות, הכל התנהל ביעילות, בשקט,
בארגון למופת ובעיקר בתשומת לב ואהבה.
פונינו מחדרינו בשקט עם תרמיל עם ציוד חירום
אל הלובי. הוגשו לנו משקאות וסנדוויצ'ים והיינו
עטופים בעזרה ובקשר בינו לבין עצמנו. התחושה
הייתה של ביטחון, המצב גרם לנו לקשר מיוחד עם
הבית, עם "פסגת-חן" וידענו שמצאנו בית. חוויות
ראשוניות כאלה מנציחות את חזון העבר וגם את
עתידו.

וכך זה נמשך.

קהילת "פסגות כרמל" 2019

מאת בתשבע וייס
מנהלת הקהילה

בארגון "פסגות כרמל" (בעבר ארגון עולי מרכז-אירופה ס.חיפה) רשומים כ-1000 חברים, הפעילים בהתנדבות ו/או משתתפים בפעילויות הארגון.

להלן עיקרי הפעילויות שהתקיימו בשנה החולפת ומתוכננות להימשך ב-2019:

פרויקט תיעוד סיפורי חיפה

הוא מתבצע כפרויקט חינוכי-בין דורי בשילוב עם בתי ספר מובילים בחיפה. הפרויקט פועל בשיתוף עם ארכיון העיר חיפה. מתנדבים בקהילה תיעדו את סיפורי זיכרונותיהם של חבריהם הקשורים לעיר חיפה, זיכרונות השזורים בהיסטוריה של העיר ושל המדינה. תוצרי הפרויקט, כולל תערוכה שהופקה בסיומו, שולבו בתהליך הלמידה בבתי ספר ("ממוצא" יקי) לארבע וחוגים. בעניין זה אף נפתחה במהלך שנת 2018 מסורת לפיה מתקיים מפגש מרגש בבית הספר בין התלמידים לבין ותיקי הקהילה המשתתפים בפרויקט.

כתיבת סיפורי חיים –

בשיתוף עם ארכיון העיר חיפה

נפתח ביוני 2017, נמשך ב-2018 ויימשך בשנים הבאות.

ארבע קבוצות שיחה בגרמנית

שלוש בחיפה ואחת בקריית ביאליק.

קבוצת שיחה באנגלית

נפתחה ב-30.01.18 ומקיימת מפגשים קבועים לכל אורך השנה.

"המרצים שלנו" – פרויקט התנדבות בו חברים בקהילה מעניקים הרצאות לחברים

ההרצאות ניתנות בתחום המומחיות של המרצה המתנדב, מגוונות ובדרך כלל מרתקות. ניתנות מידי חודש או חודשיים.

פרויקט "תרבות בבתי ההורים"

השתתפות חברי קהילה בהרצאות ואירועי תרבות נבחרים בבתי ההורים. לחברים מוצעת תכנית חודשית.

"שישי תרבות"

אירועי תרבות ייחודיים. אירועים לדוגמא: העיתונאי דוד ויצטום על "יקים, מוסיקה קלאסית ותרבות בישראל"; מופע עם הפזמונאי יורם טהרלב בשם "איזו מדינה".

טיולים ברחבי ישראל

כ-5 טיולים בשנה.

קבוצת שיח חברתית

קבוצת בית מיכ"ל. קבוצה חברתית מונחית, הנפגשת מידי שבוע. הנושאים עולים מתוך חברי הקבוצה וגם מהמנחה. לעיתים משולבות הרצאות ולאחריהן דיון.

המועדון הקהילתי

מועדון פעיל ותוסס המאפשר יצירת קשרים חברתיים ופעילות פנאי מגוונת. משמש גם כמוקד משרדי של פעילות הקהילה.

חגים ומועדים כגון בחג הפסח

הזמנת חברים ללא משפחה ללילסדר בבתי ההורים. או קיום טקסי ימי זיכרון במועדון הקהילתי. או יזום הרצאות לחגים, הזמנת חברים בחגים לאירועים במועדון ולבתי ההורים.

פעילות מערכתית להפקתו של כתב העת "קהילתון" (מייסודו של ה"היים אקספרס")

ה"קהילתון" המוצא לאור על ידי ארגון "פסגות כרמל" מופץ לחבריו ולמוסדות להשכלה גבוהה כולל בית הספרים הלאומי. המגזין היוצא לאור אחת לחודשיים (בדפוס ובאינטרנט) כולל כתבות איכותיות בנושאים מגוונים, מעביר מידע על אודות הפעילויות ומאפשר במה להבעת דעות של חברים.

מוקד למידע וייעוץ משפטי

פרי שיתוף פעולה עם הקליניקה לזכויות זקנים שבאוניברסיטת חיפה ועמותת המשפט בשירות הזקנה. שירותי ייעוץ אישי, בתאום מראש בנושאי זכויות משפטיות של הגיל השלישי. בנוסף, שתי הרצאות לקהילה בנושאים רלוונטיים.

מוקד ייעוץ וליווי למיצוי זכויות ניצולי שואה

הצגת פרויקטים של הארגון

בכנסים של האגודה לגרונטולוגיה

השתתפות בארבעה אירועים שמארגן

הארגון הארצי של יוצאי מרכז-אירופה

כגון ימי עיון במוזיאון היקים בתפן או עצרת יום עיון לציון "פוגרום נובמבר" (שמוכר בשם הנאצי שלו "ליל הבדולח").

עבודה סוציאלית קהילתית

מתן מענה לחברי הארגון בנושא זכויות סוציאליות, ביקורי-בית, הכוונה וסיוע לפי הצורך, מתן מענה לנזקקים דרך המפעל לעזרה הדדית והשתתפות בפרויקט מלגות ללימודים במוסדות להשכלה גבוהה לצעירי הקהילה.

מי שייך לכאן או לעכשיו?

מאת מיכאל מאיר־ברודניץ

סביבנו מתקיים דיון על השתייכויות והתייחסויות לזהויות מקור שונות. גם בארגון היקי שלנו מתלבטים בכך.

אני מנסה להעמיד את עצמי במצב של זה שאומרים עליו שאינו שייך: אבל הן כולנו נחתנו בעולם הזה ובארץ, הגענו מאין שהוא ועכשיו אנחנו פה, שונים זה מזה, ממקור ורקע שונה או מזמן אחר! אז מה? למי זה מפריע? אז מה אם מישוהו במקורו לא מ"כאן"? איך זה שמישהו אחר מתייחס אליו כאילו ה"כאן" הוא שלו? האם זרות האחר מפחיתה בעיניו את מידת השליטה שלו ב"כאן" שלו? ואולי זה דוקא מוסיף שיש לרובנו "כאן" אחר שהיינו בו ויש "כאן" שאנו בו כעת ואולי יש עוד "כאנים" – אחד או רבים – שעוד נהיה בהם? ואולי זה מתחבר למה שנאמר "דע מאין באת ולאן אתה הולך" – שיש מקומות מוצא ויש מקומות יעד – אך לא במשמעות המקאברית שבה נעשה שימוש באמירה זו אצלנו אלא בהתייחס לעושר החיים, הזיכרונות, החוויות וההקשרים שלהם אנו זוכים בהקשר של כל מקום שזכינו להיות בו? או אולי כל מי שיש בו משהו שבא ממקום אחר נראה בעיני מי שבא לפניו סתם שיבוש או אף לכלוך של תבנית נוף מולדתו? ואולי יש בעלי תחושה של קניין חמרי או רוחני על צביון זה והנה החדש משתמש בו ללא רשותו? האם אלה שאך זה הגיעו מאימים על יציבות ה"כאן" המדומיין של הנוכחים?

ויתכן שהבעיה היא רק שלי, החדש שמקרב בא: אני הוא המרגיש שאני "לא מכאן" באופן כלשהוא וכי חסרים לי המפתחות לפתוח בפני תכנים, הקשרים ומשמעויות של ה"כאן" הזה שאליו נקלעתי. אני הוא החש בחוסרים הללו לעומת "כאנים" אחרים שהיו יותר פתוחים בפניי ושמהחשיפה והנגישות לעושר מורכבותם והשליטה בהם נהייתי שם. חולשת

יכולתי לחדור אל צפונות ה"כאן" שאליו הזדמנתי נובעת מהזמן וההקשר הדרושים לצבירת רקע, מידע, היכרויות וחוויות מצטברות. לאלה נוספים לפעמים גם מחסומים של שליטה בשפה "כאנית" שגורה, מפורשת או נרמזת בקודים עכשוויים – שפתנוחה בפני רק חלקית. לכן המודעות לעובדה שאינני מ"כאן" היא לא רק מציאות אלא גם הסבר ותירוץ למידה כזו או אחרת של מוגבלויות ביכולתי להזהות ולהשתלב ב"כאן" ומבטאת את רגישותי לכך.

אבל כך או כך חסרה תגובה: מה התייחסותי הפעילה לאבחנה ש"אני לא מכאן". מה לעשות בעניין? ברור שאיני מקבל את תפיסת האֶדְנוּת של זה הרואה את עצמו כבעלים על הזהות המקומית ולדחייתו את הבא שאינו מ"כאן". אך זו לא שאלת תחושת צביון ושייכות בלבד אלא גם בעיה פוליטית וכלכלית. היא אקטואלית מאוד וחריפה במקומות החשופים לשונות הנובעת מהגירה ופליטות ואי אפשר להתעלם ממתחים בתעסוקה ובאורח חיים המתעוררים בין אלה שמכאן ואלה שאינם מכאן ולקבלת האחריות האנושית לסייע למהגר לכאן כשהדבר נדרש. כשלעצמי אני מאמין בחובה ובאפשרות לקלוט את מי שרוצה להקלט בכל "כאן" במסגרת האפשרי עם כללים ומגבלות המוליכים ועוזרים לסייע בהשתלבות ב"כאן" זה, בתנאי שהוא מוכן לקבל את המשתמע מהשתלבות בו. אך ברור שלחובה זו יש גם מגבלות.

למול הקשיים העומדים בפני כל מי שאינו מרגיש בצורה מלאה שהוא "מכאן" – ליבי ליבי איתו! יש מקומות שבהם אחד שכמותו עומד בפני מחסומים שהמקומיים מניחים על דרך השתלבותו (או קליטתו?) עד כדי ניגודים, עוינות, מחסומים ורדיפות במידה שעשויה להדיר אותו כליל. עליו

לכוון את שאיפתו והגדרתו למידת השתלבותו הדרושה ורצויה לו לעומת מידת שמירתו על זהויות אחרות קודמות שהביא איתו, וזאת במידה השונה ממקום למקום. משימה זו כשלעצמה קשה כי מי שאינו מכאן צריך לקלוט "תרבות" שלמה שהמקומיים ספגו מימיהם הראשונים. עם זאת היו למשל סופרים ואנשי רוח מהגרים שהיטיבו מהמקומיים להבין את רוח ה"כאן" שבאו אליו. למשל אפרים קישון ועוד יהודים. לעומת זאת אלה הנמצאים ב"כאן" חייבים לדעתי לפתוח את

רגישותם, ליבם ומקומם להשתלבות בעלי זהויות חדשות, וזה שמשתלב חייב לרכוש ולאמץ רגישויות ונורמות של הקולטים. בהמשך, עם שינויים מבחוח שהזמן מביא איתו והשפעות ההדדיות, אפשר לקוות שתתפתח בתוך כל "כאן" זהות מכילה ומתחדשת! וכמובן גם אצלנו, צאצאי יוצאי מרכז אירופה!

